

Izhaja vsak dan ramen ne del in praznik.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETÖ—YEAR XI.

Cena lista je \$3.00

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., sobota, 26. oktobra (Oct. 26) 1918.

Subscription \$3.00
Yearly

Gredalški in upravniki pro-
stor: 2657 So. Lawndale ave.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4835.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Širjenje revolucionarnega gibanja v centralnih državah.

ZAVEZNIKI NADALJUJEJO Z ZMAGAMI.

Nova nemška fronta med rekama Scheldt in Sambre zdrobljena.—Uspehi ameriških armad.—8000 Nemcev vjetih. Avstrijske čete beže iz Srbije.

London, 25. okt. — Po današnjem uradnem poročilu so angleške čete napredovale južno od Valenciennes in okupirale so Vendegies-sur-Ecaillon. Mesto Mainz je padlo Angležem v roke.

V zadnjih dveh dneh je bilo vjetih 8000 Nemcev in več kakor stotovov so vplenili Američani in Angleži na fronti med rekama Scheldt in Sambre. Na 24 milij široki fronti so zaveznički zdrobili sovražne obrambne utrdbe in zdaj se bližajo železniškemu sistemu Valenciennes—Hirson.

V Belgiji so nemške čete včeraj izvrstile nekaj protinapadov na severnem krilu fronte, toda belgijski vojni stan poroča, da so bili protinapadi odbiti. Zaveznički so okupirali Meldeghem, ki je 15 milij severovzhodno od Ghent. Danes divja v Belgiji velika topniška bitka.

Včeraj je padla vsa nemška obrambna črta ob reki Escailloin in več kot tueat vasi je bilo osvobojenih. Zaveznički so napredovali povprečno tri milje od včeraj zjutraj na tej fronti.

Na desnem krilu te fronte so Američani z britanskočetami vred okupirali več postojank.

Pariz, 25. okt. — Vojni stan javja, da so Francozi včeraj okupirali velik kos teritorija med rekama Oise in Serre in vjetih 1500 mož. Kanal, ki veže omenjeni reki, je bil prekoračen vzhodno od Longchamps. Francoze čete so dosegale važno železniško postojanko Guise severozapadno od Laona.

Ljuti boji na ameriški fronti se nadaljujejo.

Pariz, 25. okt. — Tukaj poročajo neuradno, da se Francozi poslužujejo orjaških ameriških navalnih topov, s katerimi drobe sovražne pozicije med rekama Oise in Serre. Ti topovi so 16palčnega kalibra in operirajo jih ameriški pomorsčaki.

Z ameriško armado severozapadno od Verduna, 25. okt. — Operacije ameriške prve armade zadnjih dveh dni so bile dokaj uspešne. Američani stalno napredujejo na vsej črti in jemljejo Nemcem pozicijo za pozicijo. V tem času so naše čete osvojile greben strategičnih hribov, ki so porašeni z gostim lesovjem. Hribi bodo zdaj služili Američanom za topniške pozicije, ki bodo kontrolirale veliko ravan proti severu. Med okupacijo teh hribov je bilo vjetih večje število Nemcev.

Včeraj so Američane izvršile napad vzhodno od reke Mase in strelje sovražni odpor kljub težkevemu terenu. Napad je bil izvršen na tri kilometre široki fronti in Američani so prodri en kilometr v sovražne pozicije.

Cehoslovaki izvojevali zmago.

Pariz, 25. okt. — Čete češkoslovaških prostovoljev, ki se bojejo skupno z Francozi v Šampanijski, so včeraj izvojevale svojo prvo zmago. Cehoslovaki, navdušeni vsled proglaša neodvisnosti češkoslovaške države, so napadli eno najtežjih sovražnih pozicij Terron ob reki Aisne in vzelj so jo po vročem prizorišču z trajetji. Potniški prepravljaju z trajetji. Potniški prepravljaju z trajetji.

Chicago in okolica: V soboto dež. Nespremenjena temperatura. Lekki severovzhodni vetrovi. Povprečna temperatura v zadnjih 24 urah je bila okrog 50. Solnce izhaja ob 7:14, zahaja ob 5:54.

KONFERENCA INOZEMSKIH NARODNOSTI V PHILADELPHIJI.

BURNI PRIZORI V DEBATI O JUGOSLOVANSKEM VPRAŠANJU.

Italijanska iridenta stoji na stališču italijanske vlade.

Philadelphia, Pa. — Dne 25. oktobra se je pričela v Philadelphia konferenca, na kateri zborujejo zastopniki narodnosti iz Avstro-Ogrske. Namen tega zborovanja je sestaviti nekako deklaracijo vseh teh narodnosti, ki so bile zatrirate pod vladami Avstrije in Ogrske in začrtati nekako pot za skupen program z ozirom na bodoče odnose med njimi. Čehe zastopa profesor Masařík; Poljski odbor John F. Smulski; Litvinski narodni odbor zastopa dr. John Szlupas; Rumunsko narodno ligi Vasile Stoica; za Jugoslovanski odbor v Londonu je navzoč dr. Hinko Hinković; italijansko iridento iz Avstrije zastopa Carlo J. Tomasselli; Ukrainsko federacijo zastopa M. Sichinsky in ogrske Ruisse Gregor I. Zakovič. Morda bodo poleg teh pozvali tudi druge zastopnike narodnostnih skupin v tej deželi, da pomagajo pri sestavljanju deklaracije in takte, ki jo bodo zavzemale te narodnosti v bodočnosti, v kolikor se tiče sedajne vojne situacije. Razum Litvinov so vse druge narodnosti, ki so zastopane, iz Avstro-Ogrske.

Philadelphia, 25. okt. — Na prvi seji zastopnikov demokratične "Srednjeevropske unije", kakor so nazvali zastopniki raznih narodnosti svojo organizacijo, so razni govorniki opozarjali Združene države in ostale zavezniške sile, naj bodo pazljive na mirovni konferenci pred zvijačami nemške diplomacije, če hočejo, da bodo zavezniške znake koristile demokraciji in principom, za katere se bore. Profesor Masaryk je v svojem govoru dokazoval, da Nemčija in njene zaveznične nastavljajo pasti, v katere bi rade vjele zavezniške države in jih oprostili njihovih uspehov na bojiščih. Vse obljube sedanjih vlad na Dunaju, v Berlinu, Budapešti in Carigradu so le navaden bluf, s katerim bi radi zavedli zavezničke in si na ta način ohranili na krmilu in še nadalje vodili svojo avto-kratično politiko zatiranja.

AMERIŠKE IZGUBE.

Washington, 25. okt. — Vojni department je objavil 635 imen. Izgube: 68 mož ubitih v boju, 34 jih je umrlo za ranami in 25 v sled bolezni, sedem mož je smrtno po-nesrečilo, 217 je težko in 128 lahko ranjenih, 108 mož je ranjenih, a ni dognano, dali težko ali lahko, 48 jih pogrešajo in dva sta vjetra.

V seznamu so tudi imena: Jos. Donovich, Chicago, Ill.; Mathew Vahanich, Joliet, Ill.; Ferdinand Skala, Milwaukee, Wis.; Jakob Robič, Luzemburg, Mo. Vsi težko ranjeni.

MORMONCI PROTI POLIGAMII.

Salt Lake City, Utah. — Na konvenciji mormonske verske skete, na kateri je navzočih 12,000 vernikov z vseh krajev Združenih držav, Kanade in Mehike, kjer se nahajajo mormonske verske občine, je govoril predsednik mormonske cerkve Joseph F. Smith proti poligamiji. Mormonski "pa-pež" Smith ima sam štiri žene, s katerimi se je poročil pred 28. septembrom 1890, ko je predsednik Združenih držav Wilford Woodruff izdal manifest, ki je prepovedal mnogoženstvo; ta naredba je bila v prvi vrsti naperjena proti mormoncem, ki so učili mnogoženstvo za versko dolžnost in naredba je pri njih našla mnogo odpora. Končno so na konferenci 6. oktobra 1890 sprejeli naredbo ameriškega predsednika in od tistega časa mormonska cerkev oficijelno več ne prizna mnogoženstva "za versko dolžnost" mormonske cerkve. Mnogi duhovniki pa so se dolgo potem ignorirali postavo proti mnogoženstvu in poročali že nadalje njihove vernike z več ženami. V nekaterih krajih to še sedaj praktičajo in sedanja konvenacija je takoj takih duhovnikov kar najstrožje obsoledila.

VРЕМЕ.

Chicago in okolica: V soboto dež. Nespremenjena temperatura. Lekki severovzhodni vetrovi. Povprečna temperatura v zadnjih 24 urah je bila okrog 50. Solnce izhaja ob 7:14, zahaja ob 5:54.

NASTOP VLADE PROTI BREZVESTNIM TRGOVCEM.

PALICA ZA PROFITARJE PRI- PRAVLJENA.

Konzumente lahko pomagajo vladu, da pridejo krvici v roke pravice.

Chicago, Ill. — Profitarji, ki prodajajo živila na drobno in oddajajo konzumente po vseh metodah profitarske umetnosti, bodo kmalu občutili težko roko vlade Združenih držav. Živilska uprava naznana, da je vse pripravljeno, da primejo profitarje, ki po visokih cenah prodajajo grocerije in pravljeno meso. V volitnih okrajih so se organizirali ženski volilni odobili, da uvedejo preiskavo in naznanje profitarje živilski upravi.

Pri izsledovanju profitarjev bodo pomagala zvezni državni tajnik in justični departm. Živilska uprava sicer nima pravice, da določi ceno, ima pa po Severjevem zakonu oblast, da kaznjuje profitarje.

Živilska uprava je iznašla mesto, po kateri pride profitarjem v trgovini na drobno do živega.

Dvakrat v tednu bo živilska uprava izdala buletin, ki bo prinesel priljivo cene za jestvine in meso. Buletini bodo tiskani in prodajalcem bodo dobili nalog, da jih obesijo na vidnem mestu v prodajalni, tako da bodo konzumentje obvezeni o cenah.

Ženski odbori bodo vsak teden pregledali vsak volilni okraj, če se trgovci ravljajo po določenih cenah. Če bo ženski odbor pranjal, da trgovec prodaja po višji ceni, kot je določena na buletinu, bo moral trgovca dokazati, da je upravičen do te cene, vsled izrednih razmer. Ako trgovec tega ne bo mogel dokazati, bo kaznovan. Ustavili mu bodo dobrovno blaga, mogoče pa kaznovan še z denarno globo. Če se pa izkaže, da je nenasiten profitar, zelo trdovraten, ga bodo obtožili po Severjevem zakonu in pride pred zvezno sodiščem.

Konzumente lahko sami ponujajo, da roka pravice prime profitarje. Če konzument opazi, da trgovec prodaja jestvine in meso nad določeno priljivo ceno, naj ga naznani. Le na ta način je mogoče odpraviti profitarstvo.

VLADA OBDOĽŽILA PET TOBAČNIH DRUŽB NEPOSTAVEGA ZDRUŽENJA.

Raspor med Hinkovičem in Italijani.

Konferenca je postal precej burna, ko je zastopnik italijanske iridente izjavil pri razpravi o bolezni Dalmacije, da je stališče ameriških Italijanov na strani sedanjem italijanskem vladu v pogledu tega vprašanja. Hinkovič je dejal, da se bodo Jugoslovani borili proti vsakim nameram spremeniti Jadranško morje v italijansko jezero. "Ako izgubimo Jadranško morje, izgubimo s tem naša pliša", je dejal Hinkovič. Iz te konferenca je razvidno, da je še vedno želja Italijanov uckritati Dalmacijo, Trst in Istro in s tem praktično odrezati Jugoslovane od morja. "Ako še hočete imeti trgovski monopol na Balkanu, se mi z vami strinjam, da bodo tega dejavljajo in dejavljajo tudi drugi", je dejal dr. Hinkovič in nadasveval: "Po teh dolgih letih borbe proti habšburški tiraniji ne bomo trpeli tudi nobene druge tiranije."

Konferenca je pokazala, da se med raznimi narodnostimi interesira križajo, posebno med Jugoslovani in Italijani, ker slednji stojijo na stališču, da pripadajo obrežni teritoriji ob Jadranškem morju, ki so sedaj še pod Avstro-Ogrske Italije. Teh vprašanj pa seveda ne bo reševala niti odločevala o njih konferenca, ki zboruje v Philadelphia, kajti njen značaj in namen je le diskusijeskega pomena in za boljše spoznavanje drugih drugega.

MNOŽICE V BERLINU DEMONSTRI- RAJO ZA REPUBLIKO.

Panika v kajzerjevem taboru.—Kapitulacija Avstro-Ograke se pričakuje vsak čas.—Jugoslovani rebelirajo.

Zavezniški diplomatični svet se zbira v Parizu.

Demonstracije v Berlinu za republiko.

Paris 25. okt. — Pred državnozborsko palačo v Berlinu se je zbrala včeraj velikanska množica ljudstva, ki je zahtevala odstop kajserja in formiranje Nemčije v republikansko formo države. Množice so prialjale Karlu Liebknechtu, katerega so oblasti pred kratkim spustile na svobodo, navdušene ovacije.

Tako poroča brzojav iz Curiha listu "L'Information".

Kočija, v kateri se je peljal Liebknecht, so množice obispale s cvetličami, nadaljuje poročilo.

V Nemčiji je zavladala velika panika valed Wilsonove note! kajzer je sklical kronska svet v zasedravju.

Amsterdam, 25. okt. — Prva vesti iz Berlina o prejemu zadnje Wilsonove note se glasi, da je nota povzročila nesasišano paniko v militarističnem taboru. Vlad je objavila note, ko je odhajalo to poročilo iz Nemčije. Govori se, da je kajzer naglo sklical izredno zasedanje kronskega sveta.

Kapitulacija Avstrije se pričakuje vsak dan.

Amsterdam, 25. okt. — "Frankfurter Zeitung" poroča, da se v Avstro-Ogrski pravi kaos in Nemčija je že zavrgla upanje, da pridrži svojo zaveznično vojno. Deserterji pravijo, da so jih njihovi oficirji podigli z napetimi revolverji v rokah v hitko, toda pri prvi priložnosti so pobegnili čez belgijsko mejo. Dalje pravijo, da so rajški internirani v Hollandiji, kakor pa da bi se povrnili domov in gledali svojim domačim v oči kot premaganici.

V Avstriji ni več nobene odgovorne vlade. Kar govorje na Dunaju, so le fraze posameznih Karlovičih ministrov, za katere se več nihče ne zmeni.

V Budapešti je tudi kaos prve vrste. Stari madžarski političarji se prepričajo in pokladajo odgovornost za kolosalne napake drugi drugemu na rame. Včeraj je bil v ogrski zbornici zoper dirindaj. Karolyi je predložil program avto (neodvisne) stranke, ki se glasi:

Da mora Ugarska priznati neodvisnost od Avstrije, izvoliti svojega kralja in takoj zahtevati separativni mir; da mora Wekerle takoj resignirati s svojim kabinetom in Ogrska mora pretgnati zvezo z Nemčijo: da se dovoli Hrvati neodvisna država, ki pa mora biti pod krono sv. Štefana.

Dr. Wekerle je pobijal Karolyi, če da je avstro-ogrška vlad že izdelala načrt za federalizacijo. Dalje je rekel, da Ogrska ne sme pretgnati zveze z Nemčijo, kajti nemške čete se bojujejo na ogrski fronti. Na plohu vprašanj: "Kje, kje?" je odgovoril Wekerle, da se Nemci bojujejo povsod, kjer se hrani nedotaknenost Ogrske. Dalje je dejal, da Ogrska ne bo pričakala češkoslovaške države.

ZAVEZNIŠKI DIPLOMATIČNI SVET SE ZBIRA V PARIZU.

Wilsonov svetovalec House in admiral Benson zastopata Združene države.

Washington, 25. okt. — E. M. House, predsednik najožja svetovalcev in admiralski Benson sta pričela danes v Pariz, kjer se pripravljajo konferenca zastopnikov zavezniških držav. Konferenca bo obravnavala vprašanje pogojev za premirje z Nemčijo in morda bo sestavljen tudi skupen mirovni program vsem zastopnikov. House (Delja ga 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zednjene dñeave (izven Chicago) in Canada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oblepjanju n. pr. (Sept. 30-18) poleg vsega imena in naslova posamezne vam je s tem dnevnem poteka naročnina. Ponovito jo pravljeno, da se vam ne ustavi list.

SPLETKE NEMŠKIH PROPAGANDISTOV.

Nemški propagandisti, ki zagovarjajo kajzerjeve interese, se poslužujejo vsakvrstnih spletk, da še ob dvanajstih urah pomagajo avtokraciji centralnih sil na suho, ko se že njen čolnič potaplja.

Njih zadnje delo se zreali v govoricah, ki jih širijo v Chicagu, češ, da je bila določena vsota četrtega posojila svobode za Chicagu podpisana že v četrtek, in da je odbor, ki je vodil kampanjo le radi tega podal poziv, naj ljudje podvoje podpisovanje posojila svobode, da bo podpisane veliko več posojila, kot ga je bilo odmerjenega, da ga podpišejo v mestu.

Charles W. Folds, predsednik kampanjskega odbora za posojilo svobode v Chicagu, in Phillip H. Clarke, sta podala izjavo, da ni nobena kampanjska organizacija v Chicagu vedela do sobote popoldne, da je določena vsota dosežena. V četrtek popoldne je bil položaj brezupen. Istega dne so organizacije obdržavale izredno sejo in po oddanih poročilih je manjkalo že \$8,000,000 do določene vsote samo v raznih industriah in obrtih. Tak je bil položaj v distriktnih in volilnih okrajih. Še v petek popoldne ni bilo jasno, če bo posojilo uspeh ali neuspeh.

Položaj je bil tak, kot sta ga naslikala Charles W. Folds in Phillip H. Clarke. Kakšen namen imajo torej nasprotne govorice nemških propagandistov?

Dvojen!

Predvsem hočejo že podpisano četrto posojilo spraviti v nevarnost na ta način, da bi ljudje postali mlačni pri odplačevanju že podisanega posojila. S takimi govoricami hočejo sugestirati ljudem, da se nič ne mudi za denar, češ, vrla ima dosti denarja, ker je bilo podpisane več posojila že par dni pred končano kampanjo. Take govorice imajo tudi namen pripraviti kampanjski odbor med ljudstvom ob zaupanje, da bi ljudstvo sodilo takole: "Glejte, določena vsota je bila že dosežena, toda priporočali so, naj podvojimo podpisovanje." Ta spletarska govorica je torej obenem že dobro preračunjena sovražna poteza proti prihodnjemu posojilu svobode.

Takšne govorice dokazujojo, da skuša sovražnik škodovati Združenim državam povsod, kjer upa od take škode imeti dobiček.

Ko je pričelo podpisovanje četrtega posojila svobode, so gospodje v Berlinu nenadoma prišli s svojo "mirovno" ponudbo na dan. Upali so, da bo njih ponudba učinkovala na podpisovanje posojila svobode. Najbolj so hoteli z njim vplivati na pacifistični element, obenem je pa bila migljev kajzerjevih agentov v Združenih državah, da z raznimi govoricami ovirajo podpisovanje posojila. V Berlinu so računili, če ne bo podpisana določena vsota četrtega posojila svobode, da lahko to dejstvo izrabijo kot sredstvo za mirovno agitacijo med zavezniški. Kajzerjevi propagandisti bi kričali, da je ameriško ljudstvo sito vojne in da ne stoji trdno za svojim predsednikom. Dokazovali bi zavezniškom, da je najboljše, če sklenejo premirje in se prične pogajati za mir na podlagi berlinske ponudbe.

Ameriško ljudstvo se ni dalo ujeti z "mirovno" vado, ki so jo dali gospodje v Berlinu na trnek, ampak je pridno podpisovalo posojilo ne glede na "mirovne" note, ki so prihajale iz Berlina, Carigrada in z Dunaja. To so spoznali gospodje v Berlinu in kajzerjevi agentje v Združenih državah. To spoznanje je pa povzročilo zadnje mahinacije in spletke, od katerih so upali, da jim prinesejo saj malo uspeha pri prihodnjem posojilu svobode, ako sedaj niso dosegli svojega namena.

Ameriško ljudstvo je spoznalo tudi te zadnje spletke kajzerjevih propagandistov in zategadel zastonj čakajo gospodje v Berlinu, da postanejo zanje sanse bolj ugodne.

PROSVETA

ARISTOKRACIJA NA ODHODU.

Sedanja vojna ne bo le pometla z monarhistično avtokracijo, temveč tudi z aristokracijo, ki je že davno preživel svoj barbarski čas.

Cehoslovaki izjavljajo v svojem oklicu neodvisnosti in republike, da bo plemstvo na Češkem in Moravskem odpravljeno. Prizadeti bodo seveda nemški aristokratje in nekaj čeških degenerirancev, ki so jih Habsburžani pobarvili in pogrobljili za njihove "zasluge". Slovaki bodo tudi z mirno vestjo porezali plemenitaške rede, kajti med njimi zavzemajo to mesto brez malega madžarski baronski in grofovski trotje.

Izjave neodvisnosti Poljske še nismo čitali, toda če bo biti bodoča Poljska v resnici demokratična, mora izvršiti temeljito operacijo na svoji "žlahtni gospodi". Nikjer med Slovani ni toliko aristokracije kakor ravno med Poljaki. Poljska žlahta, ki je obenem glavni steber klerikalizma, je pravo prokletstvo poljskega naroda.

Med Slovenci — hvalabogu — ni aristokracije izjemši par izjem kot pri Čehih, ki so imeli "posebne zasluge" pri avstrijski vladi. Aristokracija v slovenskih deželah je izključno nemška in njena ogromna posestva postanejo leština naroda čim bo Slovenija svobodna in neodvisna.

Demokracija bo imela največ trebljenja v Nemčiji in na Ogrskem, kjer kar mrgoli baronov in grofov; vsa ta svojat se bo moral pomešati med "plebejce", enakopravne državljanje in izginuti med njimi, kadar revolucija vrši svoje delo.

Velika doba temeljitega preporoda je tukaj. Kdor misli, da bo vojna pričela in končala le pri cesarskih in kraljevskih kronah in tronih, se grdo moti. Z monarhizmom mora pasti tudi aristokracija. Na Angleškem imajo še veliko armado lordov, ki pa ne bodo preživelih prihajajoče socialne krize. Angleško delavstvo ima v programu odpravo lordske zbornice in vseh lordskih privilegijev. Popolna demokracija se bliža tudi tam. Svet je danes velik plavž, v katerem se čisti in preliva človeštvo.

Nostavno začo, ker so socialisti, kajti ne lojalnega se jim ne more ncesar dokazati, pač pa ravno napsprotno: tukajšnji sodruži so lojalni Wilsonovemu vojnemu programu in demokraciji. Tukajšnji sodruži so lojalni tudi ljudstvu, kajti njihov program zahteva izboljšanje razmer za ljudstvo, ki si služi svoj kruh, z vsakdanjim trdim delom. Na socialistični listi so nominirani člani strokovnih dejavskih in farmarskih organizacij in a tem je stranka tega okraja dokazala tudi svojo lojalnost organiziranemu delavstvu.

Nasprotnine stranke imajo med svojimi kandidati samo enega člana delavske strokovne organizacije, pa če tega samo za reklamo in za nekakšno vado volilcem. Tukajšnji organizacija so stranke je lojalna organiziranemu delavstvu in demokraciji. Za tako lojalnost je posvetila energijo svoje sile. Večina pa ima dne 5. novembra očetih, ako stoji z njo in njenim programom.

Na splošnem glasovanju pri teh volitvah bo tudi dodatek k spremembi ustawe konsulske države. Ta dodatek, če bo sprejet, bo odvzel volilno pravico tistim, ki imajo samo prve državljanske papirje. Sedaj namreč v Kansusu kaže tudi v mnogih drugih državah volijo tudi tisti, ki imajo samo prvi državljanski papir. Ta dodatek k spremembi ustawe pa jim bo odvzel to pravico, seveda če bo dodatek na referendum sprejet.

Ta predlog je bil predlagan v legislaturi te države in tudi sprejet največ raditev, ker se bo na ta način uničilo precej socialističnih volilcev. Na volilci pa je sedaj lečče, kako stališče bodo zavzeli napram tem dodatku.

Kandidature na socialistični listi za okraj Crawford so: L. F. Fuller za sodnika v 38. distriktu, Dr. P. L. Howe za poslanca legislaturre v 20. distriktu, W. E. Reynolds za poslanca v 21. distriktu, Roy Stanton za okrajnega klerka, Mike Silva za okrajnega blagajnika, Mary Skubitz, kandidatinja za upraviteljico posestnih vknjižb (register of deeds). J. B. Payne za okrajnega pravnikja. Marco Gatti za zapuščinskega sodnika, J. D. Turkington za okrajnega šerifa, Geo. W. Reid za okrajnega mirljaka oglednika (Coroner), Marion Small za upraviteljico javnih instrukcij (superintendent of public instruction), L. C. Kopmeyer za davčnika (assessor). A. A. Hook za klerka distriktnega sodišča. Odbor za upravo višjih sol (trije za izvolitev): Ernest Smith, Doyle McLaughlin in Jos. Denton. B. T. Cordray za komisarja tretjega distrikta.

V tem distriktu je reprezentiranih kakih deset narodnosti in med več kakor 20,000 premogarji v tem okraju je bilo le malo slučajev, ki bi bili opravka oblastim vsled ne lojalnih aktov. Nasprotno pa se je tukajšnje ljudstvo, ki se živi od premogovniške industrije, radevje in v obliki meri odzivalo nakupovanju bondov vojnih posojil in podpiralo Rdeči križ. Njihovje povedano, tukajšnje ljudstvo je storil kolikor se od njega sploh more pričakovati za podprtje te republike v vojni. Farmerji in meščani so bili razočarani, ko sovideli vse to pri premogarjih, kateri so smatrali za nujne ne lojalne socialiste. Nobe del konsulskega delavstva ni bil bolj lojaln tej državi v času te vojne, toda ko bo vojna enkrat končana, tedaj bo to delavstvo delovalo z vsemi močmi za mednarodno bratstvo, za svetovni, trajen in demokratičen mir ter proti vsem, kar je nasprotne demokraciji in kar ovira osvobojenje širokih mas ljudstva. Mi smo delovali na takih podlagi v prošlosti in delovali homo v hodočnosti.

Stare stranke v tem okraju so se vrgle v volilni kampanjo s trditvijo, da so one edine, ki reprezentirajo lojalne elemente, in da te dve stranki sta pogoj za dobro bodočnost države in za uspešno končanje vojne. Republikani vpijejo, da so najlojalnejši, da so oni nekakši ameriški odrešeni, ki tem pa napadajo demokratično stranko, ki je vse premalo energična in premalo skrbni za obrambo države. Treba je vpeljati stalno vojaško dolžnost, pravijo republikani, in treba je imeti pod oružjem veliko stalno armo. Demokrati se drže v agitaciji taklike, da je absolutno potrebno, da ljudstvo vse povsod izvoli demokrate, ker bo s tem izvolil demokrata, ki tem pa napadajo zavezničke administracije. Tisoč socialistov je bilo pozvanih v armo in izkazali so se za lojalne v bojih za poraz avtokracije. Tisti, ki so še nadalje vpili o mednarodnem bratstvu, so bili potisnjeni na podlagi listov. Imenujejo jih ne lojalnega, e-

takih očitanjij! Vlada dobro paži na vse politične kroge in kjer je gnezdi ne lojalnost, se oblasti že skrbele, da so ji gnezda razkopal.

Tu obstoji tudi organizacija Vitezov lojalnosti (Knights of Loyalty), katere člani radi nastopajo tudi s silo proti osebam, ki so po njihovih nazorih ne lojalni. Vojna je povzročila polno nejubil afer in v mnogih slučajih napade proti osebam, ki morda niso prav nič zakrivile proti tej delavstvu. Fanatici se vedno dobri, alkot so od zadnjih ljudje za hujšanje. Fanatici je nesreča, pa naj si bo že na eni ali drugi strani in prav je imel predsednik Wilson, ki je delal, naj se prehvaljuje ravna po zakonih, izvrševanje zakonov pa naj prepuсти oblastim, ki jih hudo uveljavlje po potom zakonitih procesov oblasti, ki so zato postavljene. S tem je povedal fanaticom na obeh straneh, da vlada ne bo trpeča tiranije držav. Kljub temu se se semintja ponavljajo taki dogodki in izvršil se je tudi v Duluthu, kjer so obesili nekega Šveda, ki je vrnil svoj prvi papir, da se je rešil vojaške službe.

Unimsko delavstvo ima pri teh volitvah precej kandidatov. Socialistični kandidat je samo eden, ki kandidira za governorsko mesto. Ali je on z večinako ali manjšino frakcijo v socialistični stranki, mi nismo znalo. V osmem kongresnem distriktu kandidira W. L. Carr, ki je bil nominiran potom peticije organiziranega delavstva. Po poklicu je strojvodja na železnici D. M. and N. R. R., kjer je vpostavljen že dolgo vrsto let. Med organiziranim delavstvom je znani kot vztrajan borlec za delavske pravice in tudi kot borlec za demokracijo. Tega kandidata osebno poznam in jaz mislim, da bo delavstvo pridobilo enega borlega več v kongresu, nato bo izvoljen. Farmarska stranka je tudi nominirala potom peticije kandidata D. H. Evansa za governorja, Thom. Davisa za generalnega pravnika in Fred. Tilquistia za komisarja železniških skladov. Volilcem, priporočam, naj se ozirajo na kandidata, ki so nominirani potom peticij, ne pa potom političnih maščin pri primarnih volitvah. Volilce opozarjam na tukajšnjo listo 'Rip Saw' in 'Truth', v katerih boste dobili precej informacij o politični situaciji z ozirom na novembarske volitve.

Farmington, Ill. — Slovenska kolonija v tem mestecu je majhna in kakor stvari sedaj kažejo, se bo še ta razšla. Slovenskih "rožic" tu ni, pač pa je bilo do ne-davnega precej samev, ki se jih je pričelo prijemati veselje do ženitve.

Rojak Mike Marjetič se je poročil z udovo Mary Tavčar. Frank Izane in Geo. Kickel sta se pa odpeljala na ženitovanjsko potovanje nekam proti Indiani. Kot že prejomenjeno, slovenskih "rožic" tu ni, zato se je moral eden zadovoljiti z udovo, druga dva sta pa vzel kar žene svojih priateljev in jih steti resila, vsaj za en čas, "hudih boljih polovic". Zenki, ki želite nekakolik izpodbijanje, sta Mary Komac in Marjetič Švab. Slednja je že v štiri deset let starosti in ji je bil seveda skrajni čas, ako je hotela zamenjati moža.

Mož pa zdaj premisljujeta o lepih starih časih, ko sta bila še mlada in vsa zaljubljena, sedaj pa se hosta moral pridružiti starijemu pečlarju in se pritoževati nad usodo tega sveta. M. H.

Vdova zbilja na tla bandita, ki jo je potem ustradal.

Chicago, Ill. — V salun Albertha Greenwalda na 1165 W. Van Buren St. sta stopila dva roparja in zahtevala izročitev svote, ki je bila v registru. Salunar se je nima upri in pričel se je boj: ropanje je vzbudilo pozornost tudi pri Mrs. Jordan in Mrs. Bealeff, ki sta se nahajali v sobi za salunom. Jordanova je pritekla v salun in ko je videla situacijo, je napadla enega roparja in ga zgorjaco zbilja na tla. V tem trenutku je bandit oddal nanjo streli, ki je nevarno ranil. Bandit si je hitro opomogel in tudi salunara sta utrotila. Odnesla sta \$25, ki so bili v registru.

Naročajte in nrite svoj list "Prosvesa".

ZAVEZNISKI DIPLOMATIČNI SVET SE ZBIRA V PARIZU.

(Nadzornik: S. P. J. S.)

in Benson bosta zastopala Ameriko. House bo zastopal na konferenci predsednika Wilsona, admiral Benson pa ameriško mornarico. General Pershing, ki se pozneje pridruži konferenci, bo zastopal ameriško armado.

Tukajnji vladni krogi so posvet zavodljivi z ameriškim zastopstvom na pariški konferenci, ki bo deločala o najvažnejših vprašanjih vse vojne. Zaveznički majmo v načrtu, da organizirajo posebni medsebojni diplomatični svet, ki bo reševal vprašanje premirja in vse preliminarne zadave pred mirovno konferenco.

Iz Londona poročajo, da se mirovna konferenca lahko aranžira v enem tednu od dneva, ko se poda Nemčija.

Pogoji za premirje.

London, 25. okt. — Višji vladni uradnik je danes izjavil, da so zaveznički edini glede na pogoj za premirje, toda objavljeni ne bodo, dokler Nemčija ne odgovori na zadnjo Wilsonovo zahtevo za kapitulacijo njenih monarhističnih avtokratov.

Koliko je znano gotovim političnim krogom v Londonu, so zaveznički pogoji za premirje zelo bliži sledenih točk:

1. Izpraznit Belgijo in Francijo
2. nemška armada morajo pustiti za seboj vse bojni material;
3. nemška armada morajo biti razočrte in razpršene;
4. zavezničke okupirajo strategične nemške trdnjave kot je Metz, Conlens itd.;
5. Nemčija mora dati zaveznikom vse svoje submarinke in bovine ladje.

Oficijelni angleški krogi tudi pravijo, da Anglija ne sprejme mirovne točke, tikajoče se "svobode na morjih" kakor si jo tolmači nemška vlada.

V Londonu so tudi prepričani, da bosta Avstrija in Turčija takoj priznali za separatni mir, ako izjavijo nemška vlada na zadnjo Wilsonovo noto, da noče kapitulirati, pač pa da hodi nadaljevati vojno. V tem slučaju se bodo nemške armade najbrž umaknile na nemško mejo.

Slovenci obrnili hrbot Dunaju.

Amsterdam. — Nemški listi počajo, da je slovenski poslanec dr. Korošec zadnjo soboto v imenu jugoslovanskih poslancev odrekel vsako prisostovanje pri diskuzijah o federalizacijskem načrtu v avstro-ogrskih delegacijah. Ukrajinski poslanec Wasilski je ostro napadel zunanjega ministra barona Buriana in predlagal, da se mu izreče ukor, toda večina je zavrgla njegov predlog. Danska "Neue Freie Presse" napada ministrskega predsednika, ker je odobril cesarjev oklic avtonome Avstrije vprito izjavljanju prizadetih narodnosti, da ne marajo več samo avtonomije. List ocita Husareku, da po vsi sili določa poklone predsedniku Wilsonu.

Berlinski "Lokal Anzeiger" poča, da je bila 14. t. m. vpeljana v Galiciji poljsčina kot uradni jezik in še tisti dan so bili na železniških postajah odpravljeni vsemi nemški napis. Obenem javlja ta list, da so politični voditelji pruskih Poljakov sprejeti vabilo provizorične poljske vlade v Varšavi, da naj pridejo tja in pomagajo sestaviti nov poljski kabinet, v katerem bodo sami zastopani. List vprašuje, če pruska vlada spriča.

Avtstrijski cesar Karl je zadnji teden s posečno naredbo pomolil 348 avstrijskih pomorskiakov, ki so žekali na obravnavo pred vojnimi sodiščem vsled upora dne 2. feb. t. l. v kotarski luki.

Italija bi rado zasadi Puji in Trst.

Rim. — "Messagero" je objavil pismo bivšega predsednika Salandra, ki priporoča, da v slujaju premirja z Avstrijo italijanska mornarica okupira Trst, Puli in Kotar, ki jih naj drži kot poslovnico.

Polaradno italijansko časopisje je z zadovoljnostjo komentiralo Wilsonov odgovor Avstriji.

"Politični zločinci" v Prusiji iz- prečkani.

Amsterdam. — Berlinski "Tageblatt" javlja, da je bilo v prednjem tednu samo v Prusiji izpuščenih iz zapora 190 "političnih zločinov". Večinoma so manj-

sinski socialisti, ki so vodili razne stranke. Poročila pa še ni, da je izpuščen tudi Kari Liebknecht, čigar osvoboditev energično zahteva "Vorwärts" že precej časa.

Nemški izgradniki pobijajo pol- ciste s bombami.

Haag, 25. okt. — Nemški generalni štab je izbral iz armade posebne vojake, ki se odlikujejo s steplim hlapčevstvom in je sestavil iz njih posebne polke za boj proti upornim četam. V teh posebnih polkih so tudi dečki, ki so namenjeni za "domače garde" po mestih, kjer je treba pobijati izrednike in strajkarje.

Izgredi v nemških mestih so na dnevnem redu. V Mannheimu je bilo zadnji petek ubitih več delavk, ko so policisti streljali na veliko mnogo demonstrantov. Zadnji so potem vrgli več bomb na policiste in jih več ubili. Izredniki so bili končno nadvladani.

V Duesseldorfu so policisti v eni sami kavarni arretirali 87 demonstrantov iz armade. V Kolonu so našli prebivalce nekega juga vse mesto plakirano z besedo "mir". Lepaki so bili celo na železniških vagonih in na transportnih vozovih.

Delavski sloji v mesecu in kmalu po vseh odprtih zabavljajo in psujejo kajizerja in njegove sinove. Ko je nekoč zapustil vojaški vlak Aix-la-Chapelle, so vojaki zunaj mesta vrgli iz vagona cel kup pušk in strelnih nabojev, ki so jih potem pobrali delavci in kmetje in poskrbli. V nekem mestu ob Reni so žene korakale po ulicah, noseče napise: "Me tudi znamo streljati".

Vse vesti zadnjih dni iz Nemčije pokazujejo boljševlj, da se bliža revolucija in kajizerjeve sile je ne morejo več ustaviti.

Kancelar Maka bolan na influencij

Kodanj, 25. okt. — Iz Berlina javljajo, da je nemški kancelar zbolel na španski influenciji. Tukaj sumijo, da je le politična "influenca". Navada je že v Nemčiji, da je vsak kancelar "bolan" predno odstopi ali dobi brez od kajizerja.

PO SODBI VOJAŠKIH IZVR- DENCEV BO VOJNA TRAJALA SE MESCE.

Washington, D. C. — Vojaški izvedenci sodijo, da bo vojna trajala še mesec in da ne pride do premirja pred novim letom kljub mirovnim govoricom. Po njih sodbi bodo maršal Foch in drugi vojaški poveljniki določili tako ostre odredbe za premirje, da jih vladarji v Berlinu ne bodo spremajali in se bodo odločili za nadaljnje bojevanje.

Mnoga znamenja govore, da Avstro-Ogrska in Turčija ne bosta mogli dolgo časa podpirati Nemčijo in se odločita za separaten mir. Znamenja, da se črnožolata monarhija krha in razkosuje, so že tukaj. Ta znamenja seveda niso v tem, da Ogrska vpraša za separaten mir, kajti Ogrska je še bolj avtočrščna dežela kot Avstrija. Na zunaj je sicer Madžarska pobaranca kot svobodna dežela, v resnici se pa da primerjati le s Prusijo. Na Ogrskem nimajo splošne volilne pravice, nemadžarske narode zatirajo na naj-brutalnejši način. Hrvatska in Slavonija imata avtonomijo le na papirju. In že madžarski mogotevi govorijo o separativnem miru, potem skušajo s to potezo ohraniti nad-vlado nad nemadžarskimi narodi.

Znamenja za razkosanje Avstro-Ogrske niso iskani v glasovih po separativnem miru Ogrske, ampak vidiemo jo v proglašitvi neodvisne češko-slovaške države in v zahtevi Jugoslavov, ki tirkajo neodvisno demokratično jugoslovansko državo in da se jim dovoli postati zastopnika k mirovni konferenci. To so znamenja, da se črnožolata monarhija drobi.

Druge znamenja za razkosanje stare črnožolote monarhije vidimo v predsednikovih besedah, ki pravijo, da ne zadostuje avtonomija za podjarmljene narode v davnji monarhiji, ampak da morajo postati neodvisni.

Seveda, če se Avstro-Ogrska in Turčija podasta brezpogojno, je situacija spremenjena čez noč. Nemčija ostane osamljena in brez zaveznikov. In če se bodo vladarji v Berlinu trdrovratno vpičali dočebam za premirje, ki jih bodo diktirati zaveznički generali, to-like hujše jih bo zadel končni po-

raz, tem jasneje bo razumel ves svet, da je treba nemške avtokrate in militariste napraviti neškodljivim, da ne strmoljalijo zoper vsega sveta svetovno vojno.

Razne iz inozemstva,

Očeřin je zarobil Nemoem.

Paris. — Iz Arhangelska poročajo, da so nedavno tega nemški in avstro-ogrski konzuli v sovjetski Rusiji predložili Čicerinu, komisaru zunanjih zadev protest vseh "rdečega terorizma" in mnogih eksekucij, izvršenih nad protirevolucionarji. Čicerin je pa odgovoril: "Predstavniki Nemčije, katera je kršila neutralnost Belgije in drži ljudstva okupiranih delov pod svojim brutalnim jarmom, nimajo pravice, da bi se vmesovali v to vprašanje."

Protiboljševški dokumenti ob- javljeni v Angliji.

London. — Dokumenti, objavljeni pred nekaj časom v Ameriki, ki pokazujejo zvezo boljševkov z nemško vlado, so še zdaj prišli v javnost na Angleškem. Tiskovni biro pojasnjuje, da so bili dokumenti zadržani zato, da so prej odšli iz Rusije mnogi angleški državljanji, ki so bili zamjenjani za Litvinova in njegovo boljševško družbo v Angliji.

Ameriške vesti.

VAŽNO ZA VOLILCE V ILLINOISU.

Chicago, III. — Volilci v Chicago in v državi Illinois bodo imeli dne 5. novembra odločiti o nekaterih vaških vprašanjih, ki jim bodo predložena na splošno glasovanje.

Zelo važno vprašanje, ki se tiče volilcev v Chicago, je cestno-železniška predloga, ki jo je sprejel mestni občinski svet in o kateri bi ujavo dne 5. novembra spregovoriti volilci zadnjo besedo. Če volilci, posebno delavci, ki se marajo v vozovih cestne železnice voziti na delo in od dela domov, hočejo sebi dobro, bodo glasovali proti predlogu. Napravili bodo križ v predlužu poleg besede "no".

Na splošnemu glasovanju je tudi sklicevanje ustavne konvencije in zgradnja dobrih cest na deželi. Volilci lahko glasujejo za obe točki z da. Ceste misijo graditi še le po vsej, da bodo delavci imeli delo, ko se bo vršil prehod iz vojne industrije v navadne industrijalne razmere.

Še eno vprašanje je, o katerem bodo imeli odločiti volilci s splošnim glasovanjem. To je nov bančni zakon. V zadnjih letih je bankrotiralo precej privatnih bank in legislatura je sprejela postavo, ki omrežuje privatno bankarstvo in postavlja državne banke pod strožjo kontrolo. O zakonu samem smo spregovorili že enkrat bolj obširno in smo rekli, da ni ideal, vendar je pa boljši kot nič. Sedaj nima država Illinois postave, ki omrežuje privatno bankarstvo, in vsakdo, ki ima malo poguma in najde ljudi, da mu zaguba denar, lahko odpre privatno banko. In to je vzrok, da naj volilci glasujejo za bančno postavo.

Washington, D. C. — Odšer se je pričela influenčna širitev v vojaških taboriščih, izkazuje prvi kralj poveljnik vrhovnega armadnega zdravnika, da se znižuje število novih bolnikov in da se sniži oglaša redkejšje. V tednu, ki je končal z osmennajstim oktobrom, se je znižalo število smrtnih slučajev od 206 proti 181 na 120, število novih bolnikov je pa padlo od 4,760 na 2,914.

Poročilo pravi, da influenca ponehuje, število bolnikov za influenčno se je znižalo za polevoč, za pljučnico pa od 17,882 na 11,013. Ko je bilo poročilo izdano, je influenca dosegla višek razvoja v taboriščih na jugu, pogosto padala v viške šole.

Influenca zapušča vojaška tabo- rišča.

Washington, D. C. — Odšer se je pričela influenčna širitev v vojaških taboriščih, izkazuje prvi kralj poveljnik vrahovnega armadnega zdravnika, da se znižuje število novih bolnikov in da se sniži oglaša redkejšje. V tednu, ki je končal z osmennajstim oktobrom, se je znižalo število smrtnih slučajev od 206 proti 181 na 120, število novih bolnikov je pa padlo od 4,760 na 2,914.

Poročilo pravi, da influenca ponehuje, število bolnikov za influenčno se je znižalo za polevoč, za pljučnico pa od 17,882 na 11,013. Ko je bilo poročilo izdano, je influenca dosegla višek razvoja v taboriščih na jugu, pogosto padala v viške šole.

Poročilo iz 44. držav dokazujejo zmanjšanje slučajev influenze.

Washington, D. C. — Poročilo, ki jih je prejel zdravstveni urad, dokazujejo, da se zdravstvene razmere v starijših državah razlike.

John Filipiš, 1136 Morewood Rd., Cleveland, O.

vah izboljujejo. Novi slučaji influenze se zmanjšujejo, toda ne v toliki meri; da bi značili, nevarnost epidemije odstranjenim. Situacija v nekaterih okrajih je jasno kritična, posebno v industrijskih mestih.

V vojaških taboriščih se zdravstvene razmere niso mnogo spremene. Dne 24. oktobra je bil zaznamenjenih iz taborišč 2,772 novih slučajev influenze, ali eden manj kakor prejšnji dan. Slučaji vnetja pa so se znižali na 699 dne 24. oktobra; dan prej je bilo zaznamenjenih 742 slučajev vnetja blizu. Vseh slučajev influenze v taboriščih je bilo 298,275, slučajev v netetja pa 48,328 in slučajev smrtev pa 16,174.

V južnih delih Unije je influenca še vedno zelo razširjena, ravno tako v velikih mestih. V New Yorku je dne 24. oktobra umrlo 759 oseb za to bolezni.

Chicagoski dokumenti ob- javljeni v Angliji.

London. — Dokumenti, objavljeni pred nekaj časom v Ameriki, ki pokazujejo zvezbo boljševkov z nemško vlado, so še zdaj prišli v javnost na Angleškem. Tiskovni biro pojasnjuje, da so bili dokumenti zadržani zato, da so prej odšli iz Rusije mnogi angleški državljanji, ki so bili zamjenjeni za Litvinova in njegovo boljševško družbo v Angliji.

Chicago, II. — Državni zdravstveni komisar svari prehvalstvo, naj se varuje prehvala, kateremu se sedaj rada pridruži epidemija influenze.

Chicago, II. — Državni zdravstveni komisar svari prehvalstvo, naj se varuje prehvala, kateremu se sedaj rada pridruži epidemija influenze.

Owen, Wis. — V par dneh se bo pred turkajšnjim sodiščem razvila povest o dramatičnem boju, pri katerem so mrs. Lucisie Krueger in njeni sinovi igrali glavno vlogo, ki so se hoteli odtegniti vojski službi. Pred sodiščem je predstavil mrs. Krueger in njen sin Frank radi umora.

V tem boju je bil ubit Harry Jenson, železniški postajni poveljnik. Nekdo ga je ustrelil s Kruegerjevo farmo, ko je 800 jardov proč od nje in krit za avtomobil nabijal puško. Triinajst drugih članov od tečajne patrulje je bilo ranjenih v tem boju.

Mati sinov, ki se niso hoteli registrirati, se je prva podala. Za njo se je podal njen sin Frank, ki je bil težko ranjen.

Druga dva brata sta še nadalje branili farmo in sta se utabovali v hlevu. Poskusili so ju pregnati z ognjem. Zapalili so hlev, ki je pogorel do tal, tala brata Ennis in Leslie sta izginila. Zgoraj je tudi več živine, žita in sena. Iskali so ju povsod, toda 2

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Obzor čez gozde in stepne je barval dim, ki se je valil iz dimnikov, iz katerega so moleli kvišku cerkveni stolpi in cerkvic, skratka: to puščavo so spremenili v prijazno, obljubeno krajino.

Veselo je potoval gospod namestnik Skretuski. V svesti si, da je varen na lastni zemlji pred vsako nezgodo, ni hitel. Bilo je v začetku januarja 1648. leta. Zima je bila tako mila, bilo je gorko kakor pomlad. Zemlja je bila razmocena, tukatam poplavljena z vodo. Pojane so zelenle, solnce je grelo tako močno, da so se potniki potili kakor po leti in si brisali pot raz čela.

Spremstvo gospoda namestnika se je medtem vedno bolj množilo. Pridružilo se mu je že v Čehrini poslaništvo valaško. Poslal ga je "hospodar" (ime moldavščega in valaškega kneza) v Ljubno. Načelnik mu je bil gospod Rozvan Urso. Bilo je več jezdecev in voz z družinami. S temi je potoval tudi na star znanec, gospod Longin Podbipeta, grba zervikapturskega. Nosil je s seboj svoj dolgi meč pod pazduho. Tudi nekoliko služabnikov je imel pri sebi.

Solnce, prekrasno vreme in vonjava bližajoče se pomlad je napajala z veseljem sreca vseh. Namestnik je bil tem veseljški, ker se je vračal z dolgega potovanja pod knezovo streho, ki je bila tudi njegova. Ker je vse dobro opravil, bil si je svest tudi dobrega in prisrénega sprejema.

Njegovo veselje pa je imelo že drug vzrok. Razun ljubezni kneza, katerega je namestnik iz vse duke ljubil, čakale so ga v Ljubnem še neke črne oči, vabljive kakor bliser.

Take oči je imela Anica Brzobohata Krasluska, družica kneginje Grizelde, najzaščitna izmed vseh sobarje, ponosna krasotica, za katero so v Ljubnem vse noreli, le ona se ni brigala za nikogar. Kneginja Grizelde je sicer skrbno pazila na njo; to pa vendar ni oviralo mladih ljudi, da ne bi pogledovali za njo z ognjevitimi očmi. Tudi gospod Skretuski se je oziral enako drugim za tem dekleton s črnnimi očmi. Če je bil pa kdaj sam v svoji čumati, vzel je v roke pljunko ter povpel:

"Ti si posebnost čez posebnosti,"

ali pa:

Kakor tatarska vojska
jemlješ v sužnost sreca.

Ker je bil veselje narave in poleg tega se vjak, ki je ljubil nadvse svoj stan, ni se preveč briral, da se je Anica nasmihovala kakor njemu, tako tudi gospodu Bihovec iz valaškega praporja, ali gospodu Vurelu od topničarjev, ali gospodu Volodijevskemu od dragoneev in celo gospodu Baranovskemu, ki je bil jako pohablen, ker mu je samokres zdrobil obmejje. Naš gospod namestnik se je boril za Anico enkrat celo z gospodom Volodijevskim; toda če je moral včasih le predolgo sedeti v Ljubnem, zamrzelo mu je tako, da se je celo pri Anici dolgočasil. Ko je prišlo povelje odrinti, šel je rad brez žalosti, brez spominov.

Zato pa je toliko radostnejše pozdravljaj dan svoje vrnitve.

Tako tudi sedaj, vračajoč se s Krima, kjer je opravil svojo načelo nenavadno dobro, prepeval je veselo in skakal na svojem konju poleg gospoda Longina, kateri je bil mračen in tužen kakor vedno, sedeče na veliki kobili. Poslančevi vozi so ostali daleč za njima.

"Gospod poslanec leži na svojem vozu kakor bruno in neprestano spi," rekel je namestnik čez nekaj časa. "Pripovedoval mi je čuda o svoji Valahiji, da se je utrudil. Poslušal sem ga radovedno. Zakaj bi ga ne? Dežela je bogata, podnebje zdravo, zlata, vina, vsakoršnih slaščin in živine obilo! Pa sem se domislil, da je naš knez potomec Mohilanke in ima takšno pravice do "hospodarskega" trona, kakor drugi, katerim je knez Mihail odstopil to pravo. Sicer pa Valahija našim gospodarjem ni nepoznan kraj. Bojevali so se tam že s Turki in Tatarji, z Valahi in Sedmogradsčani!"

"Toda ljudje so tam vendar mirnejši, nego pri nas. O tem mi je pripovedoval že gospod Zagloba v Čehrini," odvrne gospod Longin. "Ko bi tega tudi njemu ne verjeli, potrjuje nam resnico celo molitvenik."

"Kako? Knjiga?"

"Jaz sam imam tako, morem jo vam pokazati, saj jo nosim vedno s seboj." Pri teh besedah je odpel jermen pri sedlu ter izvlekel izpod njega knjižico, okusno v usnje vezano, poljubil jo najprej pobožno, po tem prevrnje nekoliko listov in jo podal namestniku:

"Čitate, gospod!"

Gospod Skretuski je tel citati:

"Pod tvojo obrambo božimo, o sveta Božja Porodica!... Ha! Kje je pa tu kaj o Valahih, kakor ste rekli? Vsaj to so le litanijske!"

"Čitate dalje!"

"Da bi postali vredni obljub Kristusovih. Amen."

"No... in sedaj vprašanje..."

Skretuski je čital dalje:

"Vprašanje: Zakaj se valaška konjenica imenuje lahka? Odgovor: Ker lajko heži. Amen." — "Hm, to je resnica! Vselikor pa so čudne reči uvrščene v tej knjigi!"

"Ker je to vojaška knjiga, v kateri so poleg molitev tudi različna vojaška navodila dodana, iz katerih se naučite, gospod, poznati vse naročne. Kar se pa tiče Valahov, so res pravi bojarljivi, a poleg tega jako Izdajalci."

"Res je, da so Izdajalci, to kažejo tudi dogodek kneza Mihaila. Kar je res, tega tudi jaz ne tajim: saj sem sliškal, da niso valaški vojaki niti prida. Naš knez sam ima valaški prapor, ki stovi

kot eden najboljših; — v katerem služi gospod Bihovec se za poročnika — toda ne vem, če se pod nim praporom nahaja dvajset Valahov."

"Kaj mislite, gospod namestnik, koliko ljudi ima knez pod orozjem?"

"Okoli osem tisoč, če ne večtevaš kozakov, ki stražijo po palankah. Toda gospod Zaevilihovski mi je povedal, da ima biti kmalu nov vojaški nabor."

"Torej mi nemara Bog vendar dá doživeti pri knezu vojske?"

"Tako se sploh govori. Pravijo, da pripravljajo vojsko zoper Turka, kateri bo haje sam kralj z vso vojsko poljske ljudovlade stopil na čelo. Tudi vsem da imajo Tatari dober spomin in da se niti ganili ne bodo. Slišal sem o tem že celo na Krimu, kjer so ne nemara radi tega tako prijazno sprejeli. Čuje se tudi, da ima naš knez udariti na Krim in napasti Tatare, če se kralj združi z nemanci. Gotovo pa je, da te naloge ne puste nobenemu drugemu."

Gospod Longin je dvignil roke in oči kvišku.

"O, daj, milostljivi Bog, daj tako sveto vojsko, na slovo krščanstvu in vsemu našemu narodu; a meni grčeku dovoli izpolnilo svojo obljubo, da bi v njej mogel najti tolažbo, ali vsaj slavno smrt."

"Torej ste napravili glede vojne nekako obljubo?"

"Da. Takemu junaku, kakor ste vi, rad vse skravnost svojega sreca odprem, dasiravno ni vredno o tem govoriti. Ker me pa hočete poslušati, naj hode. Da moj grb slovje Zervikaptur, že veste: imo pa ima, ker je moj prednik, Stovejko Podbipeta, v bitvi pod Grunwaldom ugledal tri viteze v meniških kučnah v vrsti jahajoče in vsem trem z jednim mahljajem glave odsekali. O tem slavnem činu stare kronike govore ter mojega prednika zelo hvalijo..."

"Vaš prednik pač ni imel lažje roke, nego je vaša, zato so mu dali pravo ime Zervikaptur."

"A k temu imenu mu je pridal kralj grb, v njem tri kozje glave v srebrnem krogu, na spomin onih treh vitezov, katerih glave so bile vrezane na ščitu. Ta grb, vklupsno s tem-le mečem, je moj prednik Stovejko Podbipeta izročil svojim potomcem z naročilom, naj skrbe, aa ohranijo slavo svojega rodu in meča nikomur ne oddajo."

"Ni vam kaj reči! Iz odlične rodbine ste gošpod!"

Kmalu na to začne gospod Longin hrdko vzdihati. Ko mu je nekoliko odleglo, je nadaljeval:

"Kot poslednji tega rodu sem obljubil v Trokah prevsetej Devici, da hočem ohraniti čistost ter ne stati poprej na zakonske preprogi, dokler po zgledu svojega prednika Stovejka Podbipeta, treh glav s tem mečem z jednim mahljajem ne odsečem. O usmiljeni Bog!" zelihnil je zopet gospod Podbipeta, "ti veš, da sem vse storil, kar je bilo v mojej moći. Čistost sem do današnjega dne ohranil, občutljivemu sreco sem ukazal molčati, i skal sem vojske in se bojeval, toda sreče nisem imel..."

Poročnik se je pod brkami nasnohnil.

"Ld niste še odsekali treh glav?"

"Oh! Nikakor! Niram sreče! Po dve sem že, toda tri nikdar. Ni se mi posrečilo doleteti in spraviti treh sovražnikov skupaj, da bi jim z malhajem odsekali glave. Bog sam vidi mojo žalost — moči mi ne manjka, čas bi tudi že bil, ker je čas moje mladosti tudi že minut. Petinštirideset leto že teče, sreče se vrisov-trga, rod gine, toda treh glav ni in jih ni!..."

Tak tem torek Zervikaptu". Zasmeha ljudem kakor prav, pravi gospod Zagloba; vse pa potrebitljivo prepričam in gospodu Jezusu darujem." Litvin je začel znovje zdihovati, tako, da je ecelo njegova kobilja, videc gospodarjevo žalost začela sečutja žalostno hropst.

"Le toliko vam morem še povedati," je reklo gospod namestnik, "če pod knezem Jeremijo ne najdete priložnosti, pa je ne najdete nikjer."

"Bog daj!" odvrnil je gospod Longin. "Zato pa ga tudi grem prosit te ljubavi."

Daljši razgovor jima je pretrgal nenavadni lopot ptičjih perutnic. Kakor rečeno, v tej zimi ptiči niso odleteli za morje, reke niso zamrznile, zato je zlasti povodnih ptičev bilo vse polno po močvirji. V tem trenutku, ko so zašumela nad njima krila, približala sta se poročnik in gospod Longin obrežju Kahamlika. In evo, tolpa žrjavov se je dvignila s tal ter letela tako nizki, da bi jih bil lahko pobil s palico. Letela je grozno vrišeč in namesto skriti se v trsi je zletela nepričakovana kvišku.

"Beže, kakor bi jih kdo podil," omenil je gospod Skretuski.

"Saj jih preganja-Evo tam, gospod, ali vidite," reče Longin, kazaje belega ptiča, kateri je krožec v ozračju, hotel podleteti tolpo.

"Sokol je to, sokol! Hoče jih napasti!" klical je namestnik. "Poslanec ima sokole; moral je katerega izpustiti."

V tem hipu je prijahal za njima gospod Rozvan Ursu na svojem črnom anatoljskem džanetu in za njim nekoliko služabnikov.

"Gospod poročnik, prosim na zabavo," rekel je.

"Je-li ta sokol vaš?"

"Da in jako izurjen, boste videli..."

Pognali so naprej vse trije in za njimi Valah sakolar z obročem, ki je kričal na vse grio ter spodbadal sokola na boj.

Brek ptič je med tem prisilil tolpo zleteti v zrak, potem pa je šilnil kakor blisk še višje ter obstal nad njo. Žrjavji so se stisnili v jeden ogromen kolobar šumeč kakor burja s perutnicami. Grozni vrišč je napolnil ozračje. Ptiči so stegnili vratove, nastavili svoje lejijne kakor sulice ter pričakovali napada.

Sokol je med tem krožil nad njimi. Kmalu se je spustil nižje, kmalu spet šilnil kvišku, kakor je bil spustiti navzdol, kjer je na njegove prsi čakalo sto ostrih kljunov. Njegovo perje se je bliščalo kakor solnce na jasnen nebesnem oboku. (Dalje prihodnjid.)

DOPISI.

Detroit, Mich. — Ni ravno veliko novic iz našega Detroita. Zadnje čase sedimo največ za pečjo, ter gledamo skozi zaprašena okna v lepi svet — hočem reči: v meglo ter čakamo, kdaj priplavajo mimo bacili slavné španske influence", katera nam je pokazila vinski trgovci, zapričani plesiča, cerkev in kinematografe.

Meni, kot katališčnu človešku, je seveda najbolj žal za cerkev, toda kot pobožen kristjan opravljam tudi doma molitve. Želim, da bi vsi tako-delali.

Drugače je prav lepo tukaj. Delamo dan in noč kanone, ladje, ambulance, avtomobile — vse za strica-Sama.

Pri četrtem vojnem posojilu smo Detroitčani posekali skoro vsa druga mesta.

Mogoče porečete: Že zopet se hvali!

Ali kaj hočete, kar je res je res!

Zadnje čase zmanj listam po "Prosveti", da bi ugledal kakšno besedo od naših pečlarjev; kot da so jim sreca oblezena, ali da so od preveleki ljubeznici dobili krčev.

Sploh ljubezen je zelo nevarna stvar. Kadarko se je človek boril že dvakrat ali trikrat, postane stvar že nevarna. In ob takih prilikah je debela cigara in skleda žganec najsigurnejše sredstvo za ozdravljenje. Sploh je pa dandanes zelo čuden svet. Pošteni, pametni in dostojni kandidati nimamo nobenega prednosti. Čim manj imamo las spredaj, čim bolj se nam viša čelo in obenem seveda tudi naša pamet.

Preveleki ljubeznici so zelo nevarni. Če zopet se vedeti, da bi bil ščitil njen atentat na ljudske župe. V petek 9. avgusta so mestni očetje sklenili, da mora D. U. R. voziti, pa naj potniki plačajo 6 centov ali pet — in obenem so ji vzel poljubno.

Sploh ljubezen je zelo nevarna stvar. Kadarko se je človek boril že dvakrat ali trikrat, postane stvar že nevarna. In ob takih prilikah je debela cigara in skleda žganec najsigurnejše sredstvo za ozdravljenje. Sploh je pa dandanes zelo čuden svet. Pošteni, pametni in dostojni kandidati nimamo nobenega prednosti. Čim manj imamo las spredaj, čim bolj se nam viša čelo in obenem seveda tudi naša pamet.

Preveleki ljubeznici so zelo nevarni. Če zopet se vedeti, da bi bil ščitil njen atentat na ljudske župe. V petek 9. avgusta so mestni očetje sklenili, da mora D. U. R. voziti, pa naj potniki plačajo 6 centov ali pet — in obenem so ji vzel poljubno.

Danes plačujemo nikaj kot prej, ali tistih šest za kvoder še sedaj ni. Zadnji so poročali, da jih je nemogoče tako hitro natiskati. Najsmehnejše pa je to: V soboto zvečer 10. avgusta je prinesla "Detroit News" z delbenimi črkami: "Revolta v Detroitu! Čez tri deset kar razbitih devet kar. Koliko pa drugje, si lahko mislite. D. U. R. je bila brez prijateljev; nobenega ni bilo, da bi bil ščitil njen atentat na ljudske župe. V petek 9. avgusta so mestni očetje sklenili, da mora D. U. R. voziti, pa naj potniki plačajo 6 centov ali pet — in obenem so ji vzel poljubno.

Danes plačujemo nikaj kot prej, ali tistih šest za kvoder še sedaj ni. Zadnji so poročali, da jih je nemogoče tako hitro natiskati. Najsmehnejše pa je to: V soboto zvečer 10. avgusta je prinesla "Detroit News" z delbenimi črkami: "Revolta v Detroitu! Čez tri deset kar razbitih devet kar. Koliko pa drugje, si lahko mislite